



AJO ISOKAN  
ORILE-EDE AGBAYE

Ni

Soki



UNITED NATIONS

# ÀJQ ÌSÒKAN ORÍLÈ-ÈDÈ ÀGBÁYÉ

A Translation of UN in Brief into Yoruba

Àkiyèsí Ọrò Olóòtú:  
Àgbéjáde Ìròyìn Oṣù Kárùn Odún 1996

## BÍ AJØ ÌSHOKAN ORÍLÈ-ÈDÈ ÀGBÁYÉ ŞE N ŞİSÉ

1

Ajø Ìshokan Àgbáyé je àgbájø awọn orílè-èdè olómìnira, - şùgbón kú se ijøba àgbáyé. Ajø yií maa ní pèsè ètò irànłowó lati wojútú si rògbòdiyan tabi işdòr ołókan-đ jòkan ati lati dojúkø ohun yówù ti o lè je èdùn ọkàn ọmọ-çda.

Ajø yií kii se ofin bii Ijøba Ilé-Ìgbimò Aşòfin. Şùgbón nibi ijoko ipade awọn Aşòju ninu Ajø Ìshokan lati orílè-èdè kóókan bi o ti wulé ki o tobi tabi kéré to, kódà bi ko lówó tabi ni ohun ı́súrà rẹpéte, ni wọn ni ẹtq lati sòrq ki wọn si dìbò lati se àgbékalé awọn ńlànà àmúlò fun agbajø àgbáyé. Ọdun 1995 ni Ajø yi se àjòdun àádóta ọdún wọn.

Èka ìgbimò alámójútó mèfa ti Ajø Ìshokan orílè-èdè Àgbáyé ni, ló wà ni isalé iwe yi, ni ı́sðrí-ı́sðrí. Gbogbo wọn ló wà ni Olú ilé-işé Ajø Ìshokan Àgbáyé (UN) ni ilu New York, yàtò si Ilé-ejø, Àgbáyé ti o wa ni ilu Hague ni ilç Netherlands.

### ILÉ ÌGBIMÒ AWỌN ORÍLÈ-ÈDÈ LÀGBAYÉ

Ìgbimò awọn orílè èdè Àgbáyé je eyi ti a le fi se àfiwé Ilé-Ìgbimò Aşòfin àgbáyé, fún ı́fikùn-lukùn (ijíròrò). Gbogbo awọn orílè-èdè ti o je Qmø-Egbé je mårùn- lé- lógdsán (185). Ọkòókan wọn lo ni aşójú ninu Àgbájø ıpàdè yi ti wọn si ni ẹtq láti dìbò. Ipinnu lori àmòràn kan dá lorii bi Qmø-Egbé bá ti se fenu kò sí, şùgbón ọrø ti ó bá nipon gbóddò je ı́fènukò idá méjì ninu mëtä àwọn Asoju.

Ijoko àgbajø ipade yi maa ní wáyé laarin oшу kësan si aarin qṣù kejìlá ọdun. Ákanlè-pè tabi ipade ijoko pàjáwirì maa ní wáyé nigba yówù ti işçelé kan bá wáyé. Ni asiko ti àgbájø ipade ko bá si , awọn ìgbimò pòròkú ati alábé-şékéle ní wòn maa ní ba işç lò.

Ipàdè Gbogbo-gbòò ni agbára lati şe ijíròrò, ki wòn si gbé àbá won jáde lori ohun-kóhun ti ó wà labé ofin Ajø Ìshokan orílè-èdè Àgbáyé (UN). Ko ni agbára ọtç (ifípá-múni dandan)

yi je Qmø -Egbè tó fídí rínlé ninu Ajø. Ile-igbímø Gbogbo-gboo awọn orilé-edé ni ó yan awọn méwà yókù fun asiko ọdun meji. Awọn qmø igbímø mésàn ni o gbódò fowó si ipinnu kan ki o to di ofin nigba yówù ti wón ba dibo. Sugbón ti ipinnu qmø egbè tó lésè nílè ninu Ajø ba lódì si tawọn yókù lasiko idibo nipasé lilo agbara oníkùmò, iru ipinnu békè kò le lésè nílè rara.

Bi aáwò kan ba şeyø, ti wón si gbee siwaju igbímø, wón yo kókó kesi awọn orilé-edé ti ɔrø naa kan lati yanju aawø naa laarin ara wón. Igbímø yii le yan ikò olùlajà tabi ki wón gbe awọn ilànà kan jade lori bi wón yo şe pètù soro naa. Wón le yan olùlajà lati rii pe ɔrø naaa kò di iṣu ta yan-an yan-an. Sugbón ti ija ba békè silé, igbímø yii a gbiyanju lati pana ija. Wón le ran ikò awọn Aṣoju olulaja si agbègbè ti ɔrø naa kan pèlu imø awọn oníjá yii ki ɔrø naa ma báa dogun. Igbímø Alábojuto aabo ni agbara lati lo aşé wón nipa gbígbéşé le ètò ɔrø-aje ati fifi ogun ja awọn ti ɔrø naa bá kàn.

Igbímø yii tun ni etò lati gbé àbá wón siwaju Ile-igbímø Gbogbo-gboo lori ɔrø yiyan Akówe-agba Gbogbo-gboo (UN) ati gbígbà Qmø-Egbè titun wónu Ajø Iṣókan awọn orilé-edé Agbaye.

## ÌGBÌMÒ ALÁBOJÚTÓ ɔRØ AJÉ ATI OHUN AMULUDÚN

Igbímø yii n şisé labé ilana aşé Ilé-igbímø Gbogbo-gboo nipa àbojuto eto ɔrø-aje ati awọn ohun amuludun tii Ajø Iṣókan awọn orilé-edé Agbaye ati awọn ẹka to n şoju fun Ajø yii. Qmø-Egbè mérin-lé laadóta (54) ni o wa ninu igbímø yii. O kere tan, wón n jókò ipade ni çekan lòdun, lati jíroro lori koko ɔrø to jémo ɔrø-aje ati awọn ohun amuludun.

Igbímø yii lo n şe kòkáárí àgbéjáde orişirişi àmòdràn pèlu itòpínpin ìdàgbásókè işe ɔrø-aje ni awọn orilé-edé tó şéşé ní dide, itèsiwaju ninu idaabobo etò qmø ẹda, ìmúgbóoro anfaani imø sayénsi ati ilo ɿø pèlu titéra mo àjùmòshépø ni kaakiri agbaye lori ɔrø ðò aaye ibùgbé to nilaari, ifètò si ẹbi ati pipana ìwà òdàràn láwùjø.

lori orilç-edé kan. Şugbón awon aba ti o ba gbé jade téwòn gęęę bi ipinnu Agbaye. Ipade Gbogbo-gboo tun maa n gbe akanse awon ilaná jade pęlu pipinnu orişirişi eto àkánlše fun Olu ilé-işé Ajó isókan orilç-edé Agbaye. Wón tún lè dari orişirişi eto idagbasoke ki won si fowosi eto isuna Ajó Isókan orile-edé Agbaye. pęlu şise akitiyen eto ààbò àlààfià. Ipo ðòhfà ni igbimq yi was ti won si n şe kòkaari àgbéyewò ijábò işç awon igbimq yókù.. Kódà awon lo n gbe qmø egbé titun wôle, ti wón si lagbara yiyan Akowé-agba Gbogbo-gboo Ajó isókan orilç-edé Agbaye.

## IGBIMQ ALÁBOJÚTÓ ÀÀBÒ

Iwé ofin Ajó Isókan orilç-edé Agbaye iyen ofin ajumq fęnuko lagbaye. fi aaye silç fun pípëtù si aawö laarin awon orilç-edé kóókan pęlu ltúnbi-ìnùbì (lfówófrówó). Orilç-èdè kan kò lè dún màhuru-màhuru si ikeji tabi fi dandan mu wón lati şe ohunkohun. Şugbón wón ni ȳtq lati gbe aáwö laarin ara wón wa si iwaju igbimq alábojútó aabo fun Ajó Isókan awon orilç-edé Agbaye.

Ojuşe He-  
gbimq  
Alábojútó  
Ààbò (Ajó  
UN) ni lati  
se ifşes-riñlę  
àláafia ati  
àùbò



Igbimq yi jé çeka kan tí ofin Ajó isókan orilç-edé Agbaye (UN) fún lagbara lati tópinpin wíwá alaafia ati ifşes-riñlę şinşin aabo tó nipon. Ijókò wón le waye nigba yówù ti qro alaafia ba fę měhę. Ojuşe awon orilç-edé ti wón jé Qmø. Egbé ni lati şisç lori ipinnu igbimq yi.

Awon qmø igbimq yi jé mędogun (15) marun (5)ninu wón ni orilç-edé China, France, ile olomlnira Russia, ile Gęęsi (U.K) ati ile Amérika (United States). Awon orilç-edé

## ÀWỌN OHUN TÍ AJÓ ISÓKAN ORÍLÈ-ÈDÈ ÀGBÁYÉ N ŞÉ FÚN ALÁAFIÀ

2

Koko ojuşé Ajó Işokan orílè-èdè Àgbáyé ni wiwa alaafia fún Agbaye. Ajó (UN) ti wójútú si orişirişi aawó laarin awon orilé-edé, pëtù si rògbòdiyàn, dawó rúkérúdò duro pçlu pipari ijà ogun ati òtè. Wón ti şe gudugudu meje yààyà mèfà ninu lìljà, pípètù si aawó ati şise ìrànlhwó fún Qmò-èdá. Nipaşé awon igbésé yi, wón ti yanjú ọpolopó awon rògbòdiyàn tó ti



*Ikq Alabojuto Eto  
Alaafia fún Ajó  
UN n seeto Èkóşé  
ni Agbegbe  
Iwakusa.  
Aaye Iwakusa  
Miliqunu  
Marunlelógún ati  
Ogqrún Miliqunu to  
wa lagbaye.*

í rálè lòpó ọdun şchin. Lara awon ọna ti wón lo lati fi şisé yi lati ri lilo ibímò Alábójuto Aabo ti wón n yanju aawó ọlòkan-đ-jókan, ti wón n gbe ipinnu aşé wón jade lati pana ija. Ipò Akówe-agba Gbogbo-gboo ko şee fowó ró sèyin..... iyanju awon olùljà to n şoju fún Ajó Işokan orílè-èdè

Àgbáyé.... ọgotoró iyànjú ti kò lónkà lasiko ti aawó ba béké sile..... kiko awon ibímò afimú fínlé ló si aarin gbùngbùn işélé aawó... ikó awon alárinà lati ọdq awon orilé-edé ti wón je Qmò-Èkóşé ti wón n lò kákíri lati fojú ri ohun tó n şelé lasiko rògbòdiyàn.

Lati ọdun 1948, Ajó Işokan orilé-edé Agbaye ti pëtù si aawó to lé ni ogójì (40) métà-din-lógbòn (27) ninu ç ti béké lati ọdun 1988. O lé ni egbérún lónaaadota-le lèçdegbérin (750,000) awon òsişé ologun ti wón ti şisé labé ologun Ajó Işokan orilé-edé Agbaye (UN) lati ọdun 1948, békéni o le ni egbérunkan-le-ni-irinwo (1,400) awon olùljà ti wón ti pàdánù çmi wón. Bakan naa ni egbéçgbérin awon ilu ti kópa ninu akitiyan yi.

## **IGBIMỌ ELÉTÒ ÀÀBÒ ÀÀLÀ ILÈ**

Wọn dáká igbimọ yi sile lati rii daju pe gbogbo awọn ijọba ti wọn ba jẹ alabojuto ṽoró aala ilè, şe ojuşe ati eto wọn lati gbaradi fun orilé-edé ti yo di olóminira tabi gba omìnira wọn.

Odun 1994 ni wọn şe kòkaari aşekágba ilana eto aabo ṽoró ilè nigba ti igbimọ Alábojuto aabo fi òpin sí àdékùn àjọshépò tó wà larin awọn orilé-edé mòkànlá ti wọn fidí Ajọ Işokan. Awọn orile-edé Agbaye sólè, iyen ajumọ-ni aala ilè Erékùsú Pasifikasi (Pacific Island) - Palau -labé ijوبا ilè Amérika (United States) Gbogbo awọn aala ilè tímé wà labé aabo ni wọn ti di olóminira tabi dáká dúrò gęęgę bí orilé-edé kan tabi darapó mò orilé-edé olominira mıràn. Léhin atunṣe lori ofin ıgbésé igbimọ yii, wọn yó maa jókò ipade nigba yówù ati nígbà tó ba ye.

## **ILÉ-EJÓ ÈTÒ ÌDÁJÓ ÀGBÁYÉ**

Ilé-ejó eto idajó Àgbáyé ti a tun mò si “Ilé-Ejó Àgbáyé” je ẹka eto idajó fun Ajọ Işokan awọn orilé-edé Agbaye. Ilé-igbimọ Gbogbo-gboo ati Igbimọ-elétò aabó ni wón yan adájó mèdögún (15) sile ejé yi. Awọn orile-edé lè kópa ninu ijéjó níwájú ile-ejó yi; şugbón orile-edé tímé kò bá fę kópa lè jáwó ninu ejé (àyàfi ti ofin kan tabi akanṣe ilana kan ba jade lórí ọ). Bi orilé-edé naa bá wa gbà lati kópa, o di dandan lati faramọ ìdájó ile-ejó yi.

## **OLÚ ILÉ-ISÉ**

Olú ilé-isé Ajọ Işokan Orilé-edé Agbaye ní şışe fún gbogbo awọn ẹka Ajọ yii (UN) pēlu şışe kòkáári awọn kókó eto işe wọn. Awọn ọsìşé bi egbérún mésàn (9,000) ni wọn n şışe ni Olú ilé-isé yi ati ni kaakiri agbaye lori awọn işe ọlókan-ò -jókan lojoojumọ fun Ajọ Işokan orilé-edé Agbaye(UN). Olori olú ilé-isé yi ni Akòwé-Àgbà Gbogbo-gboo Ajọ (UN). Lati orilé-edé àádósàn (170) ni wón ti yàn ọgòdárò awọn ọsìşé naa.

pínpín awọn ohun ìnárùn fun ìránlówó awọn ti rògbòdìyàn ti dà láamú. Ni ọdun 1994 ni wọn tun şe alabojuto ḥetò idibo alákókó, eyi ti wọn fi yan ijøba titun pèlu ìròrùn.

## NÍ ILË ASIA

Ajò Işokan awọn orilé-edé Agbaye (UN) ni wọn şe agbáterù ipari ogun ọlòdun mẹjø laarin ilé Iran ati Iraq. Igbimò élétò aabo ati Akòwe-agba Gbogbo-gboo Ajò (UN) ti wọn da si ọrø ogun yi lo jéki ogun na pari ninu ọdun 1988, ti awọn orilé ede mejeeji sì faramø ilana àdéhùn wiwa alaafia ninu ọdun 1987. Ikø ológun alabojuto Ajò Işokan Orilé-edé Agbaye (UN) fun Iran ati Iraq jé irinwo (400). Awọn ni wọn si şe àbojútó loju ogun, tí wọn si wa gúnwà si agbègbè naa lati tópinpin aabo ati alaafia titi di ọdun 1991.

Ní Afghanistan, ɿdúrnà-dúrà pèlu ɿfikùn-lukùn ti Aşoju Akòwe-agba Gbogbo-gboo şe laarin ọdun mèfà gbako ló jéki ifénuko waye laarin Afghanistan ati Pakistani, ti ilé Soviet Union ati ti United States si kógbá ikø awọn ajagun ilé òkèèrè wole. Ajò naa tun pe awọn alabojuto wọn ni Afghanistan ati Pakistani padà, kódà iléç Soviet pe awọn ajagun wọn pada sile ni dié-dié titi di ọdun 1989. Akòwé-àgbà Gbogbo -gboo ati Aşoju rę, kò kaàré ninu şise akitiyan lati wa alaafia ati ìròrùn ni Afghanistan.

Ajò (UN) lo şe àtìlèhìn lati pari rògbòdìyàn ọlòdun mejila ni Cambodia. Akòwé-àgbà Gbogbo-gboo kò sinmi rara laarin ọpø ọdun ti o fi n fikùn-lukùn laarin wiwa alaafia ni agbegbe yi. Ni ọdun 1991 ni pípètù şorø naa to waye, nigba ti wọn kowó bòwé àdéhùn fun alaafia lati fòpin si rògbòdìyàn fun ɿpalémø ilana ḥetò idibo orilé-edé naa. Ikø aláşé Ajò (UN) fun àbojútó ipada si ijøba tiwa-n-tiwa ni wọn şe abo juto ipari ogun ati ọtè nipa gbigba awọn ohun ijagun pada lówø awọn ajagun, dida awọn ti ogun kó pada silé wọn pèlu şise eeto idibo to peye. Idibo odun 1993 lo da alaafia ati ijøba titun pada.

## NI İLƏ AFRIKA

Olé ni ęgberun lona ɖodúnrún (300,000) enyan to ku, ti àádójò ðké (5 million) enyan si şàgbákò iyàn lasiko rògbòdiyàn ijà igboró ti o bẹ́ sílè ni orilé-edé Somalia ninu ɖdun 1991. Ajò Işókan orilé-edé Agbaye lo şe agbáterù pipese jijé ati mimu lati dëna iyàn, ti wọn si dawo pipaniyan duro. Ikò Aşoju Ajò Işókan orilé-edé Agbaye, orişi meji ni wọn n şışe ni Somalia lati pètù si rògbòdiyàn, pipese awon ohun iranlwó pèlu idaabobo to yé fun pipari aawo orilé-edé naa.

Nigba ti ikò awon ajawon Somalia kò sowópò pèlu awon Aşoju Işókan orilé-edé Agbaye, wọn ni fati fi orilé-èdè naa silé ninu ɖdun 1995. orişirişi awon éka Aşoju Ajò. Işókan orilé-edé Agbaye (UN) ni wòn n şışe pèlu qgqorq işoro to n kóju wòn nipa akiyan wòn lati pese àtiléhìn ati idagbasoke.

Ni ɖdun 1992 ikò Aşoju Ajò Işókan orilé-edé Agbaye (UN) ni ilé Angola şe ɖfintótó ilana wiwa alaafia laarin ijoba ati ęgbé Ajija-n-gbara ominira ilé Angola (UNITA) ninu 1991. Ikò Aşoju naa şe abojuto ilana eto idibo eyi ti wòn sò pe, o peregede. Sibésibé, ęgbé (UNITA) lòdì si abajade idibo naa ti wòn si fâáké kóri pèlu dida igboró rú. Iyànjú miran ti awon ęgbé alaanu lagbaye pèlu atiléhin Ajò Işókan orilé-edé Agbaye (UN) ninu ɖdun 1994 tun şe ni gbigbe àdéhùn ifqwosowópò fun wiwa alaafia jade ni ilu Lusaka. Lati ɖdun 1995 ikò titun fun Ajò Işókan orilé-edé Agbaye (UN), fun titó pinpin wiwa alaafia tun tesiwaju ninu şışe ɖfintótó adehun yii. Bakan naa ni awon Aşoju Ajò (UN) ko dawo duro ninu pípèsé awon ohun iranlwó laarin nkan hii ogún ɖdun ti işelé ija igboró naa ti bérç.

Ajò (UN) ti şe iranlwó lati fesé alaafia rínlé ni ilé Mozambique. Ni ɖdun 1992, ikò Aşoju Ajò Işókan orilé-edé Agbaye (UN) ti a mò si (ONUMOZ) gúnlé si orilé-edé Mozambique lati şe atiléhin amúşeyá lori ifesé rínlé adehun fun wiwa alaafia ati irépò laarin ijoba ati ęgbé kíi gbó, kíi gbà, ti a n pè ni (Mozambican National Resistance). Aşoju (UN) iyen ONUMOZ, wa tópinpin idawo ijà duro pèlu gbigba awon ohun ijà lówó awon ajagun. Bakan naa ni wòn tun bojuto ètò

odun 1994. **Bákán náà**, ni odun 1994, Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé gbe ɪgbímò wọn díde lati bojú wo ḥetó omoniyàn ni Guatemala. Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé (UN) kò sì káárè lati maa şe ètò àlááfiá káákiri.

Ní odún 1990, Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé (UN) bojútó ètò idibò ni ilé Haiti. Léyìn tí àwọn ológun ilé naa fi ipá gba ijøba ni odun 1991, ti wọn si lé Ààré ilé náà kúro lórí oyé, lo se àtiþò léhin odi. Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé şe ètò lati ríi pe ilé náà padà si ijøba olóshélú. Şùgbón àwọn olórí ogun ile Haiti fááké kóri pe àbá Ájọ orilé-èdè Àgbáyé kò gbóqdò şe; éyí ló mú ki Ájọ elétó Ààbò Àgbáyé pàsé idásílè onírúru ológun ni ilé náà ni odún 1994. Wọn sì lo gbogbo agbára wọn lati ríi pe ijøba ológun kógbá wòlé. Ní kété ti àwọn ológun Ájọ Àgbáyé lábè àkoso àwọn ológun ilé Àméríkà balè si orilé-èdè náà. Ààré wọn tí ó ní şe àtiþò léyìn odi padà wále ni odun 1994. Bàyí ni ikò apètúsíjá Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé ni Haiti şe gba àkoso lówo àgbárijópó àwọn ológun Àgbáyé ni odun 1995.

#### .....ni ile Alawo funfun (Europe).

Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé ko kaare láti yanjú rògbòdìyàn tó bé sílè ni ilé Yugoslavia, tí wọn si mú hílähílo tí ó kójù ará llú dópin. Ki àlááfiá ó lè padà, Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé gbégi dínà kíkó níkan ogun wòlú, nígbà tí Akòwé-Agbà Gbogbo-gbòò Ájọ Àgbáyé ati àwọn émèwà rẹ gbiyànjú lati yanjú aáwò adúgbò yíí.

Ní odún 1992 si odún 1995 ikò apètù síjá Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé gbiyànjú lati pe àlááfiá padà si Croatia, wón si fi ààbò bo àwọn ará llú ni Bosnia ati Herzegovina, wón tún ríi dájú pé ilé Yugoslavia téliké ri tíi şe ilé olómínira Macedonia báyí kò fojú wi' ná wáálà. Ikò olùlajá Ájọ Íṣòkan orilé-èdè Àgbáyé (UN) ati àwọn ɪgbímò Aşoju UN fi ojú àǎnú hàn si àwọn èníyàn bíi míliónù mérin lásikò ipónjú léhin ipàdé àdékun tó wáyé ni Dayton ni Paris. Ni odun 1995, ikò Ájọ Íṣòkan Àgbáyé (UN) ni Yugoslavia téliké ri ní gbiyànjú lati pèsè àlááfiá sí llú, béké kéké, Ájọ (UN) náà kò dawó lìrànwó wón dúró fún àwọn ará llú agbègbè yíí.

#### .....ni àárin Gbùngbùn llà-oðrùn

Aàrin gbùngbùn llà-oðrùn aye mu Ájọ Íṣòkan orilé-èdè



Ó lë ni ęgbèrún  
mòkanlélógún  
ikò Aşojú Ajò  
UN fún titq  
pinpin àldáftà  
lati ęggrün  
orilé-èdè ti wòn  
lò kópa ninu ètò  
àlááftà ni  
Cambodia.

### .....ní ilè Améríkà .

Ajò (UN) ni o şe kòkáári pípaná aáwò ni aarin gbùngbùn ilè Améríkà. Láárín odem 1989 ati 1992, awon alábojútó şisè ðfíntótó fun Ajò (UN) ni aarin gbùngbùn ilè Amerika (ONUGA) ni wòn şe àbojútó ètò idabobo eyi ti awon orilé-èdè mårùn laarin gbùngbùn ilè Amerika dáwólfé. Yátò si eyi, wòn tún paná wàhálà awon alajangbila bii ęgbèrún meji-lé-logun (22,000) ti wòn n dàlú rú. Kódà ninu odem 1990, gbogbo awon ohun oşé ti wòn fi n ja, ni wòn da pada fun ikò Aşoju (UN) iyen (ONUGA) Bakan náà ni ikò Aşoju Ajò İşókan orilé-ede Agbaye miran tun şe àbojútó idibo odem 1990 ni Nicaragau. Eyi si ni igba kini ti Ajò (UN) maa şe àbojútó ètò idibo ni ilè olómìnira.

Ni El -Salvador, Akòwé-àgbà Gbogbo-gboo Ajò (UN) şe kòkáári ifikùnlukùn to waye laarin ijøba ati awon alájàngbilà ti wòn ní pè ni (FMLN) lati yanju aáwò to wa laarin wòn fun bii odem mejila şeyin. Ifikùnlukùn yi ni o jekì àdèhùn wíwá àlááftà laarin ijøba ati ęgbé (FMNL) waye ninu odem 1992. Ikò Aşoju Alábojútó fun Ajò (UN) yi kan naa ni El-Salvador, lo tun şe akojopò awon ilana adehun ti awon ikò mejeeji fara-mò ti won si se ètò idibo ninu odem 1994.

Ni Guatemala, Ajò İşókan Orilé-ede Agbaye şe agbátçùn qorò imùlé laarin ijøba ati ęgbé alátkò ijøba ti wòn pe ni (Guatemalan National Revolutionary Unity), eyi ti o fi opin si gbónmi-si-omi-đ-tóó, laarin qgbón odem ni orilé-èdè náà ni



Akòwé Àgbà  
Gbogbo-gbò  
Àjò UN  
Kofi Annan.

## IPA TÍ AKÒWÉ-ÀGBÀ GBOGBO-GBÒÒ AJÒ (UN) KÓ:

Onírúurú ipa ni Akòwé-àgbà Gbogbo-gbòò Àjò Ìṣòkan orílè-èdè Àgbàyé ko lati mu àlááfià bá ìlú, nípa fífara sé ati yiyan ikò awọn aṣojú tábì iga bímò agbènusó lati múṣé sé, tabi ki wọn sé díñítótó. Ojúše Akòwé-àgbà sì ni pèlú láti fi tó Àjò elétò ààbò létí lórí awọn iṣèlè tí ó bá le da rúkèrúdò sílè tabi tapo si ààlà lááfià àgbáyé.

Akòwé àgbà yíi si le lo ipò rẹ lati paná ọtè tó bá fé ru nipa pípé tòtún-tòsì si ɿpàdè bòníkéle. Lénu lègblé yíi Akòwé-àgbà Gbogbo-gbòò ti gbé irú iga béké tó ó si ti ipasè béké paná rògbòdilýàn tí kí bá ti tàn kalè bi iná pápá.

Lòpòlòpò iga bá ni Akòwé-àgbà Gbogbo-gbòò ti lo ipò rẹ láti paná ọtè tó lè dá rúgúdù sílè tábí kí ó sé àgbékalè awọn ilànà ètò iduna-dúrà lórí àdéhùn láti wá àlááfià tó jìnna.

## DÍDÁ NNKAN ÌJÀ SÍLÈ

Gbígbá níkan ìjá ogun silé, ati gbígbé ẹsè lé níkan ìjá ogun jẹ́ Àjò Ìṣòkan orílè-èdè Àgbáyé lògún púpò. Àjò Ìṣòkan Àgbáyé níkan lójé ibi tí a tilé jòkó sòrò lórí bí a sé le kó níkan ìjá silé, ki wọn si dá àbà tí kò ni fa ńkùn-sínú lésé. ńfikunlukùn ọlókan-ò-jókan ti wáyé, pàápá lati ipasè ɿpàdè gbigba àwọn ohun ìjá ati qṣé padà ñyí ti o máa ní wáyé lóðré-kóðré ni ilú Geneva.

Agbaye lómi púpò. Ni ọdún 1948, ikò ológun alábojútó şisé ọfin tótó fún Ájo Işókan orílè-èdè Agbáyé tí a mó sí (UNTSO) bojútó ipè ti ikò aláabò Ájo Agbáyé pé láti dá sí ogun àkókó ti o şelé laarin ilè Lárúbawá (Arab) ati Ísiréli (Israel). Bi ikò UNTSO se n ba işé wón lò békéni awọn awoye ológun wón duro sèpè ti wón n pana ðtè ilè náà.

Ni ọdun 1956 ni wón dá ikò ológun olùlàyà àkókó fún Ájo Agbáyé (UN) sílè lásikò rògbòdiyàn Suez. Ikò yi lórí sí ikókúrò awọn ológun Géçsi, Faransé ati ti Isreali, wón sì fi ẹsé àlááffìà múlè níbè. Léhin ogun ọdun 1973 wón fì ikò ológun meji ránṣé si láarín gbùngbùn Ilà-odrùn Aye. Ówó kejì awọn ológun Ájo Işókan Agbáyé (UN) sì wá ni Sinai, tití di ọdun 1979, lásikò ti Ìtòwógbò ìwé àdéhùn laarin ilè Éjípítì (Egypt) ati Ísiréli (Israel). Ájo Işókan orílè-èdè Agbáyé kó awọn ológun awoye rẹ tó kó lò ni ọdún 1974 kúrò, ó sì fi àavè iyapa sílè laarin awọn ológun ilè Israklı ati Syria. Ikò ológun fídí héç ti Ájo Işókan orílè-èdè Agbáyé dá sílè ni Lebanon ni ọdún 1978 mó ẹsé àlááffìà dúró dan-in-dan-in ni Guúsù Lebanon. ṡ si fì àláabò bo awọn ará llú pèlú.

Pèlú isowópò, awọn ọmọ ogun rẹ, Ájo Işókan Agbáyé (UN) gbìyànju láti ríi dájú pe àlááffìà fesé múlè ni arin gbùngbùn ilà-odrùn aycé. Ètò aláabò àgbáyé 242 (ti ọdun 1967) ati 338 (ti ọdun 1973) fì ẹsé ilànà láti pe àlááffìà àgbáyé padà. Léyìn ọrqé àdéhùn laarin ilè Isreali ati Egbé tó ní wá òmínira ilè Palestina (Palestine) PLO ni ọdun 1993 si 1994. Igbímò olùshákoso kan lábè Ájo Işókan orílè-èdè Agbáyé béké si ni şe àbojútó awọn nñkan àñfaàní ti Ájq (UN) pèsé fún awọn ènìyàn ilè (Palestine) ti wón wá ni Gaza lápá ìwò drùn.

### Awọn ojúše yoku.

Ni ibérè ọdun 1996, awọn ikò apètusíjá Ájo Işókan orílè-èdè Agbáyé wa káákiri gbogbo àgbègbè ti rúkèrúdò wá. Bi àpeçeré, lásikò di-dáwó ijá dúró láarin ilè Ludia ati Pakistan ni İpínlé Jammu ati Kashmi (UNMOGIP ti wón dá sílè ni 1994); ni Cyprus (UNFICYP ni 1964) ni àálà ilè láarín ilè Iraq ati Kuwait (UNIKOM ni 1991); ni Georgia (UNOMIG ni 1993); ni Liberia (UNOMIL ni 1993); ati ni Tajikistan (UNMOT, ni 1994).

nípa ẹléyàmèyà, ẹtq àwọn ọmọde àti awọn ẹtq mì.

Àjọ (UN) tún şe ifílqlè ɖnà lati bójú tó ẹtq ọmọniyàn. Ikò Aşoju Àjọ Isòkan Àgbáyé (UN) lórí ẹto ọmọniyàn ni ó ní şe kòkáárí gbogbo ɖrq ti o ba je mág ẹtq ọmọniyàn ninu Àjọ Isòkan Àgbáyé. Ikò yíi kan náà ni o n ri sii pe ẹníkan ko fètq dun ẹníkejì, wón ní şe ɖfintótó si ifètq dun ni, wón si má n bá ijøba lórq po láṣíkò tó ye.

Igbimò ẹlétq ọmọniyàn Àgbáyé yíi níkan ní a gbé agbára wò lati şe ipàdé ọde gbangba níbi-kíbi tí a ba ti fi ẹtq dun ni lagbaye. Igbimò yíi ni ó má ní şe àgbéyewò bi ẹtq ọmỌniyàn şe ní lò si ni orílè-èdè Àgbáyé. Àwọn náà si ni eléti gbáróyé fún awọn ènìyàn ti a ba fi ẹtq dùn, maa ní képè. Báyíi igbimò yíi ní şe ɖfin tótó si ipo ti ẹtq ọmoniyàn wa ni ilé Haiti ati Guatemala. Bakan náà irú ɖfin-tótó yíi ti wáyé ni El-Salvador lati ọdun 1991 si 1995.

## YIPINNU ATOKÀN WÁ ATI GBÍGBA ÒMÌNIRA

Ẹtq ènìyàn, lati yàn fun ra ẹni, tabi ẹtq lati şe ijøba fun ra ẹni, je ọkan lara ilépa igbimò yíi láṣíkò ti wón tówo bò ́lwé ɖfin ẹtq ọmỌniyàn. Bayii ẹtq yíi ti bò sówó awọn ènìyàn ni awọn agbègbè ti dyìnbo ti mú wón sín rí.

Ni ọdun 1960 ni ijoko Ilé igbimò Gbogbo-gbòò ti fowó si fifun awọn orílè-èdè ti dyìnbo ti n je gába ni òmìnira ki òpin si de bá jíjögá ati mímúnisìn dyìnbo lèṣèkèṣè. Lati igbà naa o ju ọgötà (60) orílè-èdè ti awọn ènìyàn bii ọgorin mílìönù (80 million) wa. ti wón tí gba òmìnira lábé àjágà dyìnbo, ti wón sì ti di ọmọ ẹgbé Àjọ Isòkan Àgbáyé (UN).

Ni bayii, o to orilè èdè mèta-dinlogun (17) ti awọn ènìyàn bii mílìönù meji (2 million) wa ti wón si wa labé àjágà ákoso dyìnbo. Àjọ (UN) si ti şe ẹtq lati rii pe òpin dé bá ijøba àmúnisìn titii ẹgbèwá ọdun (2000), kódà wón ti şe àgbékálè pe laarin ẹdègbèwá ọdun si ẹgbèwá ọdun (1990-2000) ijøba àmúnisìn gbódò kásè nílè.

Lábé ètò láti ko nñkan ijà olóró kúrò nílè. Ýí ti ogósán-án (180) orílè-èdè fowó sí. Àwọn orílè èdè tí wón ní se nñkan ijà olóró yii ti fowó si àdéhùn pe. Àwọn kò ni ta nñkan ijà olóró tí wón ní se fun orílè èdè mií. Àwọn á sì rií pé àwọn orílè-èdè ti wón ba ni nñkan ijà olóró lówó kó wón dà sílè. Bákán náà àwọn orílè-èdè ti wón kúpésè nñkan ijà olóró náà ti fowó sii pé. Àwọn kò ni dáwó lé ipésè nñkan ijà olóró tabi kówó rawón lati ọdò àwọn olùpésè. Odun 1970 ni àdéhùn yíi bérè sí ni şisé. Odún 1995 ni wón sì gbé igbésè tó jingíri lórí díndín ipésè nñkan ijà olóró kù, nígbà tí ipade fenukò pé kí àdéhùn náà maa şisé ló tití fái dágba kan.

Wón sì tún fenu kò lórí àdéhùn lati fagilé dídán nñkan ijà olóró wò lójú ọrun, lofurufu ati lábé omi (ni odun 1963) wón fagilé dídán wò láfçfé (ni odun 1967) ni abé òkun ati ọsà (ni odun 1971) wón gbésè lé şise nñka ijà olóró tí ó lè pa awọn kòkòrò àifojurí (ni odun 1972) ati nñkan ijà olóró alájé wóra (ni odun 1992) wón dín iye àwọn ológun aláwó funfun kù (ni odun 1990) béké ni wón tún fagilé awọn àfarajó nñkan ijà olóró.

### ÀWỌN OJÚŞE ÀJÓ İŞOKAN ÀGBÁYÉ LÓRÍ İDÁJÓ...

Láti ibérè pèpè ni Àjó İşokan orílè-èdè Agbaye (UN) ti ní lépa idájó ọdodo ati ẹtq̄ qmóniyàn. Gége bí qkan lára işe òwúró rę. Àjó İşokan (UN) dá egbé tó ní ní sì ẹtq̄ qmóniyàn lagbaye sílè. Ýí tí ó fí ààyé gba ẹtq̄ ènìyàn, ẹtq̄ lati gbé igbé ayé tí ó wuni. Ẹtq̄ lati jé qm̄ orílè-èdè tí a bíni sí. Ẹtq̄ lati dà inú rò, ẹtq̄ sí ẹrí qkàn ati ọsin tí ó bá wu ni, ẹtq̄ lati şisé. Ẹtq̄ lati ni ékó. Láti kópa ninu ètò ijøba, ati àwọn ètò ọlşkan-đ-jókan yòókù.

Ojó kewa oṣù kejílá odun 1948 (10-12-48) ni ipàdé Ilé igbímò Gbogbo-gbòò Àjó yíi gba àbá yi wólé. Ojó náà ní a sì ní wò gége bí qjó ẹtq̄ qmóniyàn lagbaye lqdqodún. Máijemú méji ni Agbáyé dá ni odún 1966: ọkán dá lórí qró ajé, ohun amuludun, igbé ayé ati ẹtq̄ si àṣà ilè eni. Ekeji sì dá lórí ẹtq̄ gége bí qm̄ onílúú ati sí iṣélú. Àwọn ẹtq̄ wonyíi ti gbdòrò, wón sì ti fí ẹsé wón múlè lábé àbá náà. Àwọn àgbékálé métécta yíi ni wón papò di iwé tó ní bójú tó ẹtq̄ qmóniyàn lagbaye. Bákán náà, Àjó Agbáyé (UN) yíi ti şeetò lórí ẹtq̄ obìnrin. qró

## IWA ELÉYÀMÈYÀ

O ti ju ọgötà ọdun lò ti Àjò Ìṣòkan Àgbáyé ti n polongo gbígbógun ti ijøba éléyà-mèyà (Ivara èni sótò) ni Gúúsù Afrika. Ipolongo naa ti o da lori gbígbésè le nñkan ijà de ori yiyo wọn légbé ninu ere Idárayá, eyii lo si se Iránlwó ti ijøba ọmọ onílè se de Gúúsù Afrika ni ọdun 1994, ninu eyi ti gbogbo ọmọ ilè Gúúsù Afrika ni àñfààní lati dìbò yan èni ti o wu wọn. Awọn Awòye Àjò Àgbáyé (UN) ni Gúúsù Afrika bojútó idibò, wọn si fi èni ti ara ńlú yàn si ipò, tó mú òpin dé bá ijøba éléyà-mèyà.

### OFIN ÀGBÁYÉ

Àjò Ìṣòkan Àgbáyé (UN) ti gbe igeria lati mu àmúgbòdòrò bá ilò ofin nipa ilànnà àkójopò, ofin àgbáyé. Ilé ejé Àgbáyé si ti şèrànwó lati yanjú aawò laarin orílè-èdè kan si ekeji. Igbimò Amofin agbaye si şışe lati mu Idàgbàsòkè bá ofin àgbáyé.

Àjò Ìṣòkan Àgbáyé (UN) ti se àgbékalè ọpòlòpò àbádòfin ati ètò àgbáyé eyi ti o dá le ori omoniyàn ati ńbásepò laarin awọn orílè-èdè, lati ori káràkátà àgbáyé de ori Idábòbò àyíká... Ipàdé lati gbégi dínà kíkóyán awọn obìnrin kéré jé ọnà kan lati mu awọn obìnrin dògba ninu ẹtò, lágùwò. Ofin ti o tako gbígbé oniruru égbòdogi olóró, ati eyi to dènà gbigbe awọn ohun olóró miran, ofin ti o fi abo bo oju omi òkun, fi àyè silé fun awọn orílè-èdè lati ni àñfààní si omi òkun ati ọsà, ki wọn si fi ààbò ti o to bòò.

Awon igbimò onídàjò àgbáyé meji ti Igbiòmò, elétò ààbò dá silé, ti bçré si ni gbejò awọn ti wọn fi ọsun kíkógun jàlú kan ni Rwanda ati Yugoslavia ti igbàkan rí.

### **AWON NNKAN TI ÀJÒ ÌṢOKAN ORÍLÈ-ÈDÈ ÀGBÁYÉ SE FUN IDÀGBÀ SÓKÈ**

Fún igbé àlááfià ni kaakiri àgbáyé, eto Idàgbàsòkè ọrq-aje ati igbe aye to wuyì gbóqdà wà. Ilànnà Igbesè yi wa labè ofin Àjò Ìṣòkan Àgbáyé (UN) ti o sò pe ojuše Àjò (UN) ni lati gbe igbé aye rere láruge, ipésè işe ati Idàgbà-sòkè ọrq-ajé ati ilòsiwaju igbé ayé ẹdá. O wa jé pe gbogbo lálákoko fèfè Àjò Ìṣòkan Àgbáyé dá lori bi Igbe ayé rere se maa jé ti gbogbo ẹdá alàayé.

## ÒMINIRA ILÈ NAMIBIA

Àjò Ìṣọkan Àgbáyé (UN) şe irànìlqwó lati rii wi pe ilè Namibia gba òminira. Ni ọdun 1966 ipàdè iga'bimò Gbogbo-gbòd gbésé le agbara ijøba iha Gúúsù Afrika lorii jíjé gába ni Gúúsù Afrika. Igbésé yii ni ijøba ilè Gúúsù Adúlawò iga'bà naa fi gún lagidi. Awọn ọkan-dà-jòkàn ọrò to wáyé ni ọdun 1989 loṣe atíkùn iga'bésé Ajò Àgbáyé ọdun 1978 lati fun Namibia ni òminira. Igbimò to n şe atíleyin ɿdápàdà ijøba fún Àjò Ìṣọkan Àgbáyé (UN) fón káàkiri ilè Nambia lati rii pe awọn ajagun ilè Gúúsù Afrika kógbá wólé, ki wọn si şe ɿtq ɿforúkq-sílè awọn dñlìbò bii ęgbèrún lóna ɭédégbáarin (700,000) pèlu şíse ɿtò ɿlìbò ninu ọdun 1989, eyi ti o mu ijøba tèni-tèni kini wó ilè Namibia. Ilè Namibia sì gba òminira ni ọdun 1990.

## ŞIŞE ÀBOJÚTÓ ÈTÒ ɿDÌBÒ

Lori ipè láti ɖqdò ijøba kan. Àjò Ìṣọkan Àgbáyé (UN) ti tún şe àbójútó ɿdìbò ni Nicaragua ati Haiti (ni ọdun 1990), Angola (ni 1992), El-Salvador, Gúúsù Afrika, ati Mozambique (ni 1994), ati Haiti (ni 1995) ati ɿdìbò abcéle ni Eritrea. Awọn awòye Àjò Ìṣọkan Àgbáyé lo boju to ipalémq ɿlìbò. ɿtò ɿdìbò lójó ɿbò, wòn şe àbèwò si àwọn àgq ɿdìbò, wòn bojútó ɿtò kíka ɿbò, wòn si lènu ɔrò lati sò bóyá ɿdìbò na já gaara tábí kò já gaara.



Íjò pín-pín Èlò  
ɿdìbò Ajò UN  
ni El-Salvador  
Je ɿtqghn  
Ìṣọkalà ɿlááfiá  
ilè na.

Lati ọdun 1992 Àjò Ìṣọkan Àgbáyé ti pèsè ọkan-dà-jòkan atíleyin imò ijìnlé lórí ipalémq ati ɿtò ɿlìbò fún ogota orílè-èdè.

iranlowo ni kaakiri awon orile-ede to şeşen dide bii marun-din-làâdçsan (175) ati agbegbe won. Lechin eyi, owó miran ti igbimò UNDP tun n na lori işe àtiléyìn fun onirú-n-rú akitiyan je bíliçonu mèsan dólà (\$9 billion) lòdun lori àjùmòsepò awon ara ilu ati ènikòqkan. Gbogbo awon ijòba ni kaakiri agbegbe ni won n dawó sápè igbimò UNDP fun àtiléyìn işe iranlowó. O lé nii idaji iye owó işe ti ijòba to n gba iranlowó yi ba dawole ti won yoo san. Sùgbón ida meji-dín-lögörún ni awon orile-ede to tálákà maa gbà ninu owó to n wole fun igbimò UNDP.

Lara awon ògòqrò ètò miran ti won n tiraka fun işe idàgbásokè ni Igbinò elétò ikwójo fun awon ògo wèçre lagbaye (UNICEF) ti won n gbárukù ti ètò işe iranlowó ni kaakiri orile-èdè mèrin-lé-logoje (144). Ètò lìsùnà igbimò (UNICEF) lòdun fèrè to bíliçonu kan dólà (\$1 billion). Lara awon koko işe won, ni ètò abérè àjésara, ètò ilera alabodé, pípèsè ilànà ètò oñjé tó lókun fún awon ògo wèçre ati ètò èkó.

Ètò dídá àábò bo àyíká ninu Àjò elétò Isòkan Agbáyé (UNEP) wa lati şe iwúrí ati àbójútò avika to múná dòkò si ibi gbogbo. O duro fún ifowósowòpò pèlu awon işe idábòbò, ó wà fún shísi awon èníyàn létí nipa pataki tó rò mò idábòbò pèlu igbélárugé awon işe pataki ni àyíká.

Opòlopò làwòn ètò miran ti Ajò Isòkan Agbáyé gbe daní fún idàgbásokè, lara won ni ètò pípèsè oñjé ni pòhtò kaakiri Agbáyé. Ètò inawó lori ikànìyàn, ètò àkóso ibùgbé àayé fun awon ti ogun kó ati àyé ifiniwò, pèlu àkànse ipàdè Ajò (UN) lori işe okòwò ati ti idàgbásokè.

## SÍSE IRANLOWÓ FUN QMÓ-ÈDÁ

Orílè èdè yówù ti ogun bá jà, o ni lati foju winá iyàn tabi ajálù mii. Ojuše Ajò Isòkan Agbáyé ni lati pèsè iranlowó fun awon èdá èníyàn lara irú iranlowó béké ni eyi tó n wa târàrà látòdò Ajò yíi nípasè awon ètò rẹ bii ètò oñjé ni pòntò kaakiri agbaye ati ètò inawó lori awon ògo wèçre (UNICEF). Ni odun 1995, bíliçonu kan àábò dólà (\$1.5 billion) ni Ajò elétò Isòkan Agbáyé kójò fun işe iranlowó èdá qmóniyàn kaakiri agbaye.

Idá mèta ninu mèrin awon ɛdá alaaye ni won n gbe ni awon orilé-edé ti won n gókè àgbà, o sì férèto biliou kan ataobò eniyan ti işé ati iya n ba fínra. Beékè, bi a á bá pa gbogbo orilé-edé mèrin-lé-logun ti Olorun da lola jùlò pò, owó ti o n wole fun çníkòdikan awon ile naa je çgbèrún lona métalélóngún - lé - áàdórun dólà (\$23,090). Ti owó tó n wole fún Àgbárfijo pò àwọn ɔtòsi orilé-èdè mårùn-dínláàdóta (45) fun èníkòkan ni ilé naa je okdó-dín-irínwò dólà (\$380), eyi ti a lè gbe le òshùnwòn ọgçta si oókan (60:1)

Ìpàdé Gbogbo-gbòò sì ti sò bi o şe je oun lögún to lati şe àtúnse si orq-ajé àgbáyé ki àwọn orilé-èdè tó n gókè àgbà lè ráyè fidí múlè ninu qrò ajé àgbáyé.

Ilé igbimò Gbogbo-gbòò Àjò (UN) ti şe akitiyan akanşe ðtò idàgbàsókè lágbàyé laarin ɖ dun mèwa lati qđun 1961, pèlu orişirişi ijábò ti won gbe jade lorii bi àálà tó wà laarin awon orilé-edé akúşè ati awon gbajúmò şe maa dínkù.

Igbimo yi tun ti n ba ise lo ni pereu lori akitiyan lati se agbelaruge ilana eto ifowosowopo lagbaya nipase akiyesi ti Akowe-agba Gbogbo-gboo gbe jade ni odun 1994 to pe ni "Awon koko ise fun eto idagbasoke". Ipade Gbogbo-gboo Agbaye ti te pepe akitiyan lati pana awon isoro to wa kaakiri agbaye nipa sise eto ayika ati idagbasoke (ni odun 1992), eto ikaniyan ati idagbasoke (ni odun 1994) eto idagbasoke awon ohun amuludun ati agbelaruge awon obinrin (ni odun 1995) ati agbekale aaye ibugbe omo-eda ni (1996).

## IGBÉLÁRUGE ÈTÒ IDÀGBÀSÓKÈ

Lara awon itèsiwaju ninu akitiyan lati wa idàgbàsókè fún awujò ati işé qrò-ajé lati ri àgbédìde ðtò idàgbàsókè Ajò (UN) ti won pe ni (UNDP), tii şe ẹka to n pèsè owó gidi fún ðtò idàgbàsókè ati fún ʃfowó-sowópò lábè Ajò (UN). Ẹka elétò idàgbàsókè yi kan naà lò n bojútó ðtò irànlowó lati yò àwọn qrílè-èdè ninu àjágà òsl, pípèsè işé fún awon èníyàn, gbígbé awon obinrin níyi pèlu şise ààbò àyíká lákòtun. Pèlu ðtò owó isúná bii bílìonù dòla kan lòdún, ni won fi n şisé

- \*\* Igbimò Alábójútò eto ìrànnà ọkò ọfíúrufú lagbaye (ICAO)
- \*\* Igbìmò egbé Alábójútò ètò ifíwéranṣé lagbaye (UPU)
- \*\* Igbìmò Alábojuto ètò ibánisdrò lagbaye (ITU)
- \*\* Igbìmò Alábójútò ètò oju ojò lagbaye (WMO)
- \*\* Igbimò Alábójútò ètò ìrànnà lóju agbami lagbaye (IMO)
- \*\* Igbimò Alábójútò ètò işe ọpolo lagbaye (WIPO)
- \*\* Igbímò elétò ináwó lori ètò idàgbásókè işe ọgbìn lagbaye (IFAD)
- \*\* Igbímò Alábójútò idàgbásókè awọn ile-işé lagbaye (UNIDO)

Bi o tilé jé pé, kii şe ıgbímò to gbe işe kan gbógi dami, ikò alábójútò ọrọ àdó olóró lagbaye (IAEA) dá duro gégé bi olómìnira lábe Àjò Ìsòkan Àgbáyé (UN). Àjò alakoso ètò okòwò lagbaye (WTO) fi ọwosowópò pèlu awọn ıgbímò kan ninu àjò Ìsòkan àgbáyé bi o tilé jé pe, ko ni işe kan pàtò bii ti ojúše awọn ıgbímò yókù fun Ajò UN.

Àjò işokan orílè-èdè àgbàyè ati awọn ıgbímò rẹ ni wọn jumọ fí idi ètò Àjò Ìsòkan àgbáyé mülè sinsin.

## NJÉ O MÒ?

\*\* Pe ilana ojuše Àjò Ìsòkan Àgbáyé (UN) ti gba gbajúgbajà ẹbun àlááffà lórílè àgbáyé leçmarun (UNHCR) lòdun (1954 ati 1981) UNICEF lòdun (1965) Ajò alábójútò ọrọ awọn oṣiṣe lagbaye lòdun (1969) ati awọn ọmọ ogun alakoso eto àlááffà lagbaye lòdun (1988) Bakan naa lèbun naa tún tè Lord John Boyd Orr, tó jé alakoso ıgbímò alábójútò onṣé ati ètò ọgbìn lagbaye lówó, lòdun (1949) ẹbun naa tún kan Ralph J. Bunche tó jé adelé aşojú Ajò



Ni 1995 Ajø UN  
ṣe ikowójø  
Bilùnù kan  
dàràabò Dollar  
fun işe  
iránlòwò  
pàjáwírì Awọn  
èníyàn tó lè ni  
ogbò Miliònù

Miliònù mètadínlògbòn (27 million) èníyàn kaakiri àgbáyé ni Ajø (UN) pese fun ààbò awon tó n sàtipò (UNHCR) ati iranlòwò lati wa ojútú si işdro won.

Alábòjútó eto idéra pàjáwírì ninu Ajø elétò İşkan àgbáyé, tó je àsiwaju ọka ètò iránlòwò omóniyàn lo n şe abójútó gbogbo ètò idéra pàjáwírì ninu Ajø İşkan Àgbáyé.

## ÀWON ÌGBÌMÒ ÀJØ (UN) PÈLU OJÚSÈ ONÍKÁLUKÚ

Awon àkanlèyán Igbimò (UN) mérìnlá ni won n şisè fun idàgbàsókè ati ifowósowópò orílkè-èdè àgbáyé ni iha onikálukú won :

- \*\* Ajø Alábòjútó eto awon dòsişç lagbaye (ILO)
- \*\* Igbimò Alabojuto eto işe ọgbín ati oníçé lagbaye fun Ajø UN (FAO)
- \*\* Igbimo alabojuto eto erekò lmó ijìnlè sayënsi ati Àşà-İbílè lagbaye (UNESCO)
- \*\* Alábòjútó ètò ilera lagbaye (WHO)
- \*\* Ilé Ifowópamò Àgbáyé (WB)
- \*\* Igbimò Ayánilowò lagbaye (IMF)

Ìşòkan agbaye ni Palestine lòdun (1950), ti Dag Hammarsk Jold to jé Akòwé-àgbà Gbogbo-gbòò fún Àjò Ìşòkan àgbáyé gba èbùn lòdun (1961) lèhin tó ti kú.

\*\* Lálàì fi ti titòbi tàbí ọpò eniyan şe, gbogbo orílè-èdè mårùnlé-lgógsàn ti wọn gbára-jó pò ninu Àjò Ìşòkan Àgbáyé ni wọn ni ibo kòdkan ni ile ibilemè aşofin àgbà Àjò naa látori orílè-èdè China tó jé elérò pupò julò (Bíllíònù kan ó lé métà) titi dori (Palau ti awọn eniyan rẹ jé egbèrún métàdin-lgógn péré (17,000)

\*\* Odòdun ni àyájó ma ní wáyé lójó kérinlélóngún oṣù kewa ọdun, ojò ti ḥfin Àjò Ìşòkan àgbáyé békèrè si ni sísé ninu ọdun 1945.

\*\* Akitiyan ḥdáwó látòdò awọn orílè-èdè ti wọn jé ọmọ egbè lo mu owó ìsúná ọdun 1996 to lé ipín mèta dié ni bílìònù kan “dólà” (1.3 billion) ṣugbón owó àtiléyìn lati ọdò àwọn aláanù ni Àjò naa ní lò lori awọn işe ìrànlówó ti wọn ní şe.

\*\* Awọn ọmọ ogun alábójútó ètò àlááffìà labé Àjò Ìşòkan àgbáyé ti waa di Amuyàngàn nídi ọrò àlááffìà. Ni ibile ọdun 1996, egbèrún mèrindínlógbòn ó lé ọpdúntrún (26,300) làwọn ọmọ ogun Àjò Ìşòkan àgbáyé, lara eyi taa ti ri awọn ọmọ ogun amdye àtawon olöpa alágbádá ti áádórùn orílè ede pese fun Àjò (UN) ti wọn pin si orílè èdè métàdinlögùn fun sísé işe àlááffìà lagbaye.

\*\* Lòdun 1980, Àjò Alábójútó ètò ilera lagbaye (WHO) kede ikásé ní lè àìsàn àrùn ilè-gbónà lèhin akitiyan ti wọn fi gbogun ti àìsàn yi laarin ọdun métálá lagbaye.

\*\* Opolopò ofin àgbáyé lo ti fidí múlè lati ipasé Àjò (UN) lati nkan bi áádóta ọdún sçyin ju ti àtèyìnwá lò.

\* Ajose ètò kan laarin igbimò elétò ìnáwò lagbaye lori awọn ọgo wéçeré (UNICEF) ati Àjò elétò ilera lagbaye (WHO) ti fún idá ọgòrin ninu ọgòrun awọn ọgòwéçeré àgbáyé ni abèrè àjésára fun ɿdènà àìsàn méfà tii déml ọmòde légboddè, àrun rópá-rósé, àrun ipá, àrun ɖyiin ikó-Àhúbì, ikó gbdòfun-gbdòfun ati ikó ife, ti wọn si gba ẽmí awọn ọgo wéçeré ti wọn le ni miliónù méjilá lòdòdun kaakiri àgbáyé.

A translilation of UN  
in brief into  
**YORUBA**

*By*  
Bayo Tijani

